

zența obiectului. Și dacă socotim, pornind tot de la Kant, timpul ca „forma simțului intern, adică a intuirii noastre înșine și a stării noastre interne”,¹³ iar spațiul, ca o condiție a „tuturor fenomenelor externe”,¹⁴ se poate afirma că una dintre cele mai însemnate forme de complementaritate organică între diferitele componente ale totalității teatrale constă tocmai în aceea că *prin intermediul jocului se efectuează o trecere de la repre-*

¹³ Immanuel Kant, Critica rațiunii pure, Traducători, Nicolae Bagdasar, Elena Moisuc, Editura Științifică, București, 1969, p. 76.

¹⁴ Idem, op. cit. p. 76.

zentarea cu caracter temporal a textului, cîntecului și muzicii la cea cu caracter spațial a decorului. Așadar, jocul — prin proiectarea în spațiu, tocmai datorită mimico-gesticulației și mișcării corporale, a reprezentărilor temporale — se transformă ipso facto într-un exponent al unei noi dimensiuni, spațiu-timp, ca să folosim un termen împrumutat din teoria relativității. Acest spațiu-timp devine astfel o formă externă de reprezentare a simțului intern, de aceea, pe bună dreptate, se poate spune că scena, ca spațiu însuflețit de joc, constituie ceea ce expresioniștii germani denuceau prin termenul de „spațiu spiritual” („Die Bühne als geistliches Raum”).

NOTE • NOTE • NOTE • NOTE

Pentru oamenii teatrului, sigla S.C.I.A. n-are nevoie de recomandare. „Studii și cercetări de istoria artei” — seria teatru, muzică, cinematografie — îngrijită la începuturi de G. Oprescu, iar azi de Mihnea Gheorghiu, este o revistă remarcabilă prin ținută științifică, prin ineditul comunicărilor. Primum la redacție ultimul număr al seriei, tomul 28, 1981, și constatăm aceeași preocupare redacțională, de a marca problemele fundamentale ale genurilor. Mihai Vasiliu încearcă o tipologie a eroului istoric ca expresie a spiritului vremii, iar Mihai Florea contribuie la îmbogățirea datelor despre turneele românești peste hotare. Lui Ion Toboșaru îi datorăm „reflecții despre teoria artei actorului”. Ion Cazan redactează un dicționar critic al interpreților lui Caragiale, pînă în 1918. Cronici, note, recenzii,

semnături cunoscute: Silvia Cucu, Florian Potra, Mihai Rădulescu, Medeea Ionescu etc., dau consistență unui număr grăitor pentru stadiul cercetărilor de artă teatrală la noi.

S. C. I. A.

Varianta franceză a revistei, *Revue roumaine d'histoire de l'art*, tom 18, 1981, are, desigur, în vedere probleme generale de artă a teatrului românesc, pentru rapida și eficienta orientare a străinilor. Prof.

Ion Zamfirescu glosează cu finețe pe marginea fenomenului artistic actual, ce se înfățișează ca un monumental șantier al creației; despre structura comică a dramaturgiei lui Teodor Mazilu și posibila ei încadrare în dramaturgia vremii, scrie Ana Maria Popescu. Două excepționale montări gorkiene realizate de Liviu Ciulei (*Azilul de noapte*) și Lucian Pintilie (*Copiii soarelui*, în colaborare) sînt fixate în istoria spectacolului contemporan de Ileana Berlogea. Și o revelație documentară: Marin Bucur comunică un lot de scriori ale lui Louis Gillet către Marta Bibescu (1937-1943).

Publicațiile Institutului de Istoria Artei, oamenii de teatru care le dau prestigiu, contribuie efectiv la dinamica teatrului românesc contemporan.

I. N.